

Оксана Демчук
старший викладач кафедри психології
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

ЗМІСТ ДІАГНОСТИЧНОЇ РОБОТИ ПСИХОЛОГА ПРИ ПРИЙОМІ ДІТЕЙ ДО ПЕРШОГО КЛАСУ

Питання прийому дітей до 1-го класу з шести років і на сьогоднішній день залишається досить актуальним, особливо – питання тестування дітей на предмет готовності до навчання у школі. На жаль, багато батьків, дошкільних установ, освітніх центрів і шкіл, що організують підготовчі курси, розглядають підготовку до навчання як підготовку саме до успішного проходження тестування, особливо в ті школи, які практикують конкурсний набір учнів. Така спеціальна підготовка далеко не завжди сприяє розвитку дітей. На тестування приходять добре підготовлені діти. Але часто виявляється, що вони не вміють спостерігати, порівнювати, довго на чомусь зосереджували увагу. Іноді процедура прийому до школи нагадує іспит. Створюються спеціальні комісії, дитині ставлять масу запитань, дають завдання, які потрібно швидко виконати, і на підставі отриманих даних робиться висновок – придатна чи ні до школи. Шкільні комісії (учителі і психологи) не можуть на підставі тестування не прийняти малюка до школи чи зарахувати його у спеціалізований клас.

Відповідно до наказу МОН України № 204 від 07.04.2005 до 1 класу загальноосвітнього навчального закладу зараховуються діти, як правило, з 6 років. Прийом дітей до 1 класу загальноосвітнього навчального закладу (крім спеціалізованого) здійснювати на безконкурсній основі. Не допускається збирання додаткових даних про дитину та її батьків або осіб, які їх замінюють, зокрема довідок з місця роботи, проживання, про заробітну плату, будь-яких даних, що свідчать про розвиток дитини та її готовність до систематичного навчання в школі. При прийомі дитини до 1 класу є неприпустимими проведення тестувань, співбесід, екзаменів тощо з перевірки її знань щодо засвоєння навчально-виховної програми дошкільного навчального закладу [1]. Зазвичай, коли говорять про готовність до шкільного навчання, мають на увазі

такий рівень фізичного, психічного та соціального розвитку дитини, який необхідний для успішного засвоєння шкільної програми без шкоди для її здоров'я. В.Давидов, О.Запорожець, Б.Ломов й ін. поняття «готовності до навчання» визначають як «позитивне ставлення до школи і навчання, високий рівень розвитку довільності поведінки, наявність необхідного запасу знань, умінь, навичок, рівень розвитку пізнавальних процесів, а також сформованість якостей, що забезпечують встановлення взаємин із дорослими й однолітками, входження в життя класного колективу, виконання спільної діяльності» [2].

Основним напрямком діяльності шкільного психолога є психологічний супровід дитини щодо її готовності до школи.

Перед психологами стоїть завдання розробки критеріїв і показників саме психологічної готовності дітей до навчання. Психологи дошкільних навчальних закладах повинні вести повсякденну роботу з психологічної підготовки дитини до школи. Результатом цієї роботи має бути картка психологічної готовності, передана шкільному психологові перед вступом дитини до школи.

Процедура визначення психологічної готовності дитини до школи може бути різноманітною залежно від умов, у яких доводиться працювати. Найсприятливіші умови – це обстеження дітей у дитячому садку в квітні-травні. Це пояснюється тим, що до цього моменту майбутнім першокласникам уже виповнюється 5 з половиною років – вік, раніше якого не можна виконувати програму обстеження готовності дитини до школи.

Краще обстежити майбутнього першокласника в дитячому садку, оскільки при цьому він знаходиться у звичному середовищі, а саме обстеження схоже на індивідуальне заняття. Таким чином зводиться до мінімуму стресовий вплив так званого «іспиту» при вступі до школи, на який, на жаль, перетворюються співбесіди з дітьми під час прийому їх до першого класу, особливо у школах нового типу.

Психолог освітнього закладу обов'язково знайомиться з кожною дитиною окремо в ході первинної бесіди ще до її зарахування до школи, при оформленні документів. Під час бесіди з'ясовуються загальні знання, вміння, навички

дитини, проводиться ряд методик для виявлення ступеня готовності до школи. В ході прийому психолог визначає фізіологічні та біологічні особливості розвитку дитини, проводить тести на загальний рівень інтелектуального розвитку, змальовування, списування, оцінюється рівень довільної уваги, просторового та фонематичного сприйняття, дрібної моторики руки, фіксується обсяг короткочасної пам'яті, словниковий запас тощо [3].

Незважаючи на розбіжності в підходах до навчання в першому класі, залишаються незмінними ті компоненти, за якими можна оцінити ступінь готовності дитини до школи. Міняється лише необхідний рівень розвитку визначених психологічних якостей, але не якості, що визначає сама школа залежно від зовнішніх і внутрішніх умов своєї життєдіяльності.

Практичні психологи при діагностування готовності дитини до навчання у школі зустрічаються з наступними проблемами:

- багато методів тривалі за часом;
- наявні методики й тести не дають вичерпних результатів з усіх компонентів психологічної готовності до школи;
- наявні методики діагностики рівня психологічної готовності до школи складні для психолога-початківця і потребують спеціальної підготовки для їх використання.

Дуже часто психологи використовують не ті методики, що доцільно було б застосовувати для даного випадку.

На сьогодні у практиці роботи психолога і дошкільної установи, і початкової школи, є необхідність створення такої діагностичної програми, яка дала б змогу ефективно одержувати вичерпну інформацію про кожен структурний компонент шкільної готовності майбутнього першокласника.

Список використаних джерел

1. Про прийом дітей до 1 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Наказ МОН № 204 від 07.04.05 року.

2. Психологический словарь / Под ред. В. В. Давыдова, А. В. Запорожца, Б.Ф. Ломова и др. – М.: Педагогика, 1983. – 448 с.
3. Бойбіна Ю.В., Гончарова С.В. Обліково-звітна документація шкільного психолога. – Х. : «Основа», 2008, – 216с.
4. Визначення готовності дитини до навчання у школі // Психолог, 2003, № 13.
5. Коробко С.Л., Коробко О.І. Робота психолога з молодшими школярами: Методичний посібник. – К.: Літера ЛТД, 2006. – 416 с.